

بهار

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه

پنجشنبه ۲۴ شهریور ۱۴۰۱ شماره ۶۳۱۰

نگاهی به بزرگداشت حماسه کربلا در دور از ذهن ترین نقاط جهان

عاشورا در جزایر کارائیب!

همراه با سینمایی‌های تلویزیونی در پایان هفته و اربعین سالار شهیدان (ع) سفر به «صحرای کربلا» از «مسیر عشق»

معاونت صدا هر سال با شروع ماه محرم رادیو اربعین را راه اندازی می‌کند

موکب حسینی روی امواج رادیویی

گفت‌وگوی «جام جم» با پیدا... عبدی

افتخار می‌کنم عکاس آیینی ام

راهپیمایی اربعین چه اهمیت بین‌المللی دارد؟

قدرت‌نمایی محور مقاومت و تجلی اسلام سیاسی

سیاسی و اقتصادی هستند و مردم ستم‌دیده افغانستان و پاکستان از اختلافات داخلی سیاسیون خود رنج می‌برند، برگزاری راهپیمایی گسترده اربعین، می‌تواند دست برتر محور مقاومت را در این کشورها را بیش از پیش عیان کند. در سال‌های اولیه حدوث انقلاب اسلامی در ایران عزیز ما، جمهوری اسلامی ایران با مدیریت انرژی و ظرفیت گروه‌های مقاومت، زمینه ایجاد محور و جریان مقاومت را در جهت موازنه‌سازی قدرت در منطقه غرب آسیا آغاز کرد و اتفاقا خیلی زود هم به موفقیت‌های شگرفی رسید. امروز همین محور و جریان مقاومت، نه تنها توانسته رژیم صهیونیستی را در حصار خود ساخته‌اش گرفتار کند بلکه برخلاف قبل که رژیم منحوس صهیونیستی شکست‌های خفت‌باری بر برخی کشورهای مرتجع منطقه تحمیل کرده بود، ناآرامی و تنش را به داخل جغرافیای غصبی رژیم صهیونیستی کشاند که الگو برداری جمهوری اسلامی ایران متکی بر گفتمان والای واقعه کربلا بوده و مدیریت مردمی فضای اربعین نیز جلوه همبستگی محور مقاومت در بزرگ‌ترین اجتماع بشری عالم است. بسیاری از جریان‌های سیاسی هم در سال‌های اخیر تلاش می‌کنند تا به سبیل خروشان و با بصیرت اربعین، به محور و جریان مقاومت بپیوندند تا از جریان‌سازی‌های این اقیانوس عظیم عقب‌مانند؛ این اتفاق البته یکی از رویش‌های بزرگ راهپیمایی اربعین بوده و سالانه می‌بینیم، فارغ از جریان‌ها و تمایلات سیاسی، میلیون‌ها نفر حول و نماد مقاومت و ایستادگی بصیرت‌آفرین یعنی حسین بن علی (ع) جمع می‌شوند.

۱. وحدت جهان اسلام: اندک تأملی بر آیات قرآن و روایات نشان می‌دهد دین اسلام تا چه حد بروح‌توحته میان مسلمانان تأکید داشته است. حتی در قرآن به مسلمانان سفارش شده است که در رابطه با پیروان دیگر ادیان الهی، مشترکات خود را اصل قرار دهند. بر مبنای همان مشترکات از دشمنی و تفرقه‌ریزی پرهیز کنند. اندکی تأمل بر نتایج بی‌ظنیر وحدت برای جامعه یک و نیم میلیاردی مسلمانان جهان نشان می‌دهد چرا دشمنان اسلام همیشه درصدد افروختن آتش تفرقه در میان این امت عظیم بوده‌اند. اکنون نیز بیش از هر زمان دیگر مستکبران و دشمنان اسلام سعی دارند به هر طریق ممکن دل‌های مسلمانان را از هم دور کرده و با برافروختن آتش تفرقه بین‌المللی و نام‌اسلام و علیه مسلمانان، مذاهب مختلف اسلامی را به جان یکدیگر بیندازند. امروز امت بزرگ اسلامی بیش از هر زمان دیگری در درونج تفرقه‌رهن‌المس می‌کند. عراق، سوریه، یمن، بحرین، افغانستان و بسیاری از دیگر کشورهای اسلامی رنگ خون گرفته‌اند و صد‌ها هزار زن و کودک از خانه و کاشانه خویش آواره شده‌اند. اما احیای راهپیمایی و این جلوه کنگره اربعین، رنگ و جان تازه‌ای به مقوله وحدت مذاهب در اسلام و وحدت ادیان در دنیا داده است.

۲. قدرت‌نمایی محور مقاومت: روشن است که اربعین، غیر از جلوه‌های مذهبی، یک صفا آرائی سیاسی و دیپلماتیک علیه جریان زور و زور و تزویر در عالم است. جایی که امروز بزرگ استکبار جهانی تلاش زیادی کرده تا ابعاد این رویداد جریان جهانی را تحت‌الشعاع قرار دهد، اما رهبران جریان مقاومت با تدارکات گسترده امنیتی، قدرت‌نمایی عظیمی کرده و می‌کنند. به خصوص امسال که جریان‌های داخلی عراق در رسیدن به وحدت نظر برای تشکیل دولت، اختلافات زیادی دارند، تهدیدات رژیم منحوس صهیونیستی علیه مردم مظلوم فلسطین و البته منابع انرژی لبنانی‌ها زیاد شده و از سوی دیگر مردم مظلوم یمن همچنان تحت فشارهای

آیین اربعین چه تأثیرات فرهنگی و اجتماعی دارد؟

فرصتی برای فرار از آسیب‌های سبک زندگی مصرفی

تمام تعاملات اجتماعی و کنش‌های افراد در این بستر فرهنگی شکل گرفته و معنا می‌شوند؛ توجه جدی به سبک زندگی و رویارویی با مناسبت‌های مهم مذهبی باید مورد توجه قرار گیرد. در جامعه ایران که فرهنگ مذهبی در آن غالب است، سبک زندگی مدرن و مصرفی، پیامدهایی را به همراه داشته است. اربعین رویداد مهمی است که با ایجاد تلاش در جهت سبک زندگی دینی و تقویت ایمان مذهبی می‌تواند چالش‌ها را تقلیل دهد و با راهیابی افراد، از خودبیگانگی آنها را به هویت دینی رهنمون شود. آیین اربعین از جهات دیگری نیز قابل واکاوی و بررسی است:

تعمیرات اجتماعی و فرهنگی: سبک زندگی و رویارویی با مناسبت‌های مهم مذهبی باید مورد توجه قرار گیرد. در جامعه ایران که فرهنگ مذهبی در آن غالب است، سبک زندگی مدرن و مصرفی، پیامدهایی را به همراه داشته است. اربعین رویداد مهمی است که با ایجاد تلاش در جهت سبک زندگی دینی و تقویت ایمان مذهبی می‌تواند چالش‌ها را تقلیل دهد و با راهیابی افراد، از خودبیگانگی آنها را به هویت دینی رهنمون شود. آیین اربعین از جهات دیگری نیز قابل واکاوی و بررسی است:

تعمیرات اجتماعی و فرهنگی: سبک زندگی و رویارویی با مناسبت‌های مهم مذهبی باید مورد توجه قرار گیرد. در جامعه ایران که فرهنگ مذهبی در آن غالب است، سبک زندگی مدرن و مصرفی، پیامدهایی را به همراه داشته است. اربعین رویداد مهمی است که با ایجاد تلاش در جهت سبک زندگی دینی و تقویت ایمان مذهبی می‌تواند چالش‌ها را تقلیل دهد و با راهیابی افراد، از خودبیگانگی آنها را به هویت دینی رهنمون شود. آیین اربعین از جهات دیگری نیز قابل واکاوی و بررسی است:

مهدی توکلیان

عکاس و فعال رسانه‌ای

حلقه مفقوده‌های میان تکنیک و تاکتیک

اما حقیقت انعکاس رسانه‌ای رویدادی چون اربعین به عنوان آیین‌ها و جلوه‌های عزاداری بیشتر از هر چیزی به شناخت، مطالعه و معرفت موضوعی نیاز دارد. حلقه مفقوده‌های میان تکنیک و تاکتیک در انعکاس رسانه‌ای موضوعی مهم و تأثیرگذار چون اربعین توسط اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه است. از آنجا که دنیای مدرن دارای متنی فرهنگی است که در آن، عناصر فرهنگی به منصف ظهور می‌رسند و

با تأسف فراوان باید اذعان داشت مابه‌ازای تصویری هیچ‌یک از خصلت‌های برشمرده در آیین اربعین در قالب عکس وجود ندارد و ضرورت توجه به این مهم برای هنرمندان باید محسوس و به صورت ملموس به وجود آید. خوانش مشترک از واقعیت، در سایه گفت‌وگو و شنود شبکه‌ای و منظم امکان‌پذیر است. در کار گروهی لازم است، «مبادی، نظام معنایی، زبان، افق و روش» مشترک داشته باشیم. همچنین لازم است «خوانش و تفسیر مشترک از واقعیت رویدادی مانند اربعین» مورد توافق هنرمندان و اصحاب فرهنگ و رسانه قرار گیرد. در صورتی که حداقلی از اشتراک در این حوزه‌های پنجگانه، بین اعضای تیم نباشد، انرژی اعضای تیم صرف تنازعاتی می‌شود که هیچ‌گاه به تفاهم ختم نخواهد شد. رسیدن به توافق مشترک (وفاق گفتمانی) میسر نخواهد شد، مگر در سایه «گفت‌و شنود»، «سلسله» و «شبکه‌ای» از جلسات گفت‌و شنود که با هدف رسیدن به اصول و نظام مفاهیم مشترک، روش مشترک، خوانش مشترک از واقعیت و یک افق مشترک از آینده انجام می‌شود. این گفت‌و شنودها در بادی امر نه برای رسیدن به یک هدف اجرایی بلکه برای رسیدن به «فهم» مشترک باید انجام شود.

ج - ثبات اجتماعی از برکت گردهمایی اربعین:

گردهم آمدن مردم مناطق مختلف جهان با قومیت و زبان‌های مختلف در فواصل زمانی منظم و حفظ خطوط ارتباط و همکاری آنها، یکی از مهم‌ترین کارکردهای مراسم آیینی اربعین به حساب می‌آید که از طریق یکپارچه‌سازی جامعه، باعث اعتبار بخشیدن به وضع موجود و در نهایت، ثبات اجتماعی در سطح جامعه می‌شود. جمع شدن مسلمانان جبهه مقاومت در مسیر پیاده‌روی اربعین مصداق بارز از همین کارکردها به حساب می‌آید.

د - اربعین فرصت فراهم آوردن زمینه تقویت و

تأیید دوباره بایندی جامعه: آیین اربعین زمینه تقویت و تأیید دوباره بایندی جامعه به یک رشته ارزش‌ها و باورداشت‌های خاص که ممکن است فراموش یا کم‌رنگ شده باشند را فراهم می‌کند. کثرت و وحدت به وجود آمده در آیین اربعین حسینی باعث حمایت‌های روانی، کاهش اضطراب، ترس و دلهره در میان اعضای جامعه می‌شود. کاهش کشمکش‌های اجتماعی در بین اعضای جامعه و تحکیم نظرات اجتماعی از طریق نهاد‌های مدنی و سازمان‌ها و تشکل‌های غیردولتی و گروه‌های نخبگان، آگاهان و فعالان مردمی جوامع مختلف از دیگر برکات اربعین است. انتقال غیرمستقیم ارزش‌ها و آداب و رسوم از نسلی به نسل دیگر از کارکردی‌ترین رویکردهای این آیین به‌شمار می‌رود اتفاق مهمی که از نسل‌های پیشین مردم عراق به نسل حاضر منتقل شده است. همچنان که نسل جوان ایران اسلامی خدمت در موکب‌های عزاداری و حضور در اربعین را از نسل قبل خود آموخته‌اند.

هم‌تعالی اخلاقی در سطح جامعه جهانی: یکی دیگر از کارکردهای بسیار مهم اربعین، در طولانی مدت ایجاد تعادل اخلاقی در سطح جامعه جهانی است. در بعضی از دوره‌ها، بنابه مقتضیات زمانی و شرایط سیاسی، اجتماعی و حتی بحران‌های اقتصادی حاکم بر جوامع، آیین اربعین نقش محرک، خنثی‌سازی یا تعدیل‌کننده در آن بحران را ایفا کرده، بیشتر مورد توجه قرار گرفته و با شور و هیجان و گستره عمل بیشتری برگزار شده‌است تا نمونه مشخص آیین‌های عزاداری که گاهی منشأ و محرک دگرگونی‌ها و انقلاب‌های اجتماعی نیز شده‌اند، باشد که نمونه بارز آن‌را می‌توان در نقش عزاداری ماه‌های محرم و صفر در به‌ثمر رساندن انقلاب اسلامی ایران و رفع کمبودهای ناشی از شرایط انقلاب، مشاهده کرد. بی‌توسر شد در میان حیرت و غفلت جوانی با تواماب رفته باز می‌گردد به جویم